

Przyswajanie drugiego języka już od kołyski ?

Współczesny świat, który dzięki postępowi technologicznemu XX i XXI wieku staje się jedną, wielką globalną wioską, stawia przed swoimi mieszkańcami coraz to nowe wyzwania, związane przede wszystkim z życiem zawodowym, ale prywatnym również. To wiek, który przyniósł erę informatyzacji i umożliwił sprawniejszą komunikację poprzez użycie narzędzi elektronicznych. Mimo to nadal głównym narzędziem komunikacji pozostaje język mówiony jak i pisany. Język obcy to wysublimowane narzędzie komunikacji z inną grupą społeczną, kulturą oraz rzeczywistością. To bardzo często narzędzie pracy wielu osób aktywnych zawodowo. Pracodawcy, chcąc zminimalizować koszty i zoptymalizować zyski swoich korporacji, prezentują obecnym i przyszłym pracownikom coraz wyższe wymagania, wśród których biegła znajomość języków obcych jest bardzo często jednym z kryteriów przesądzających o zatrudnieniu.

W tej sytuacji, uwzględniając zachodzące w społeczeństwach zmiany, niezwykle istotną staje się odpowiedź na pytanie o najskuteczniejsze metody nauczania języków obcych.

Od jakiego wieku wprowadzać drugi język?

Związek między wiekiem dziecka a jego możliwościami przyswajania języka obcego jest przedmiotem zacieklej dyskusji. Można jednak zaobserwować, że dzieci imigrantów po pewnym czasie mówią w języku kraju przybycia w sposób płynny jak rodzimi jego mieszkańcy. Ich rodzice rzadko osiągają taki poziom mistrzostwa w umiejętnościach posługiwania się nowym językiem. W okresie pokwitania definitywnie dojrzewa i usztywnia się ta część aparatu mowy, która odpowiada za wymowę i akcent.

Małe dzieci uczą się znacznie szybciej niż starsi, co zachęca wielu dorosłych do jak najintensywniejszego wspomagania ich rozwoju intelektualnego (w tym również językowego).

Wielu rodziców marzy by ich pociechy od niemowlaka przyswoiły naturalnie dwa języki, a czasem nawet trzy języki. Aby nie musiały zmagać się z nauką w szkole.

Językoznawcy odpowiadają na pytanie: Czy jest sens zaczynać naukę języka angielskiego czy francuskiego już w niemowlęctwie?

Naukę języka obcego można zacząć zanim jeszcze dziecko przyjdzie na świat. Udowodniony jest fakt, że noworodek tuż po urodzeniu rozpoznaje głos swojej matki, którym posługiwała się będąc w ciąży.

Po pierwsze, malutkie dzieci mają niezwykle chłonne umysły, już dawno temu naukowcy stwierdzili, że około 50 proc. naszej zdolności uczenia się rozwija się w wieku do 4 lat.

Niektórzy językoznawcy uważają, że do 6 lat, (tzw. okres krytyczny). Związane jest to z kształtowaniem aparatu mowy i mózgu, dziecko ma wtedy największy potencjał. Maluch uczy się języka przez aktywizację, słuchając, poznaje melodię języka, koduje sobie w głowie pewne brzmienia, w kontekście buduje słownik bierny (czyli rozumienie znaczenia słów), potem czynny (zasób słów, którymi się posługuje), w sposób naturalny rozwija gramatykę. Mięśnie zaangażowane w proces artykulacji są u małych dzieci elastyczne, co pozwala maluchom uzyskać doskonałą wymowę – kształtowanie prawidłowych nawyków artykulacyjnych nigdy nie będzie tak łatwe i skuteczne w późniejszym wieku. Do siódmego roku życia także ucho dziecka reaguje inaczej. Przyswajają wszystkie długości fal dźwiękowych, nabiera wrażliwości na dźwięki obce. Z badań natomiast przeprowadzonych przez nieżyjącego już kanadyjskiego neurochirurga Wildera Penfielda wynika, że wieku dopiero od 9 do 12 lat następuje spadek zdolności do uczenia się języków obcych ze względu

na to, że pewne obszary mózgu stają coraz mniej plastyczne. Amerykański językoznawca i psycholog Eric Lenneberg (1921-1975) jako pierwszy zauważył, iż w rozwoju człowieka istnieje określony okres na przyswojenie języka. Ponadto stwierdził, że jeśli nabycie języka nie nastąpi przed okresem dojrzewania, nigdy nie będzie możliwe jego przyswojenie w pełni funkcjonalnej formie. Do jego hipotezy nawiązuje amerykański językoznawca Noam Chomsky, według którego zasady gramatyki uniwersalnej są wrodzone i obecne na wszystkich językach świata, a dzieci nabywające język nie muszą się ich uczyć. Jednak po upływie tzw. okresu krytycznego- czyli okresu szczególnej wrażliwości na jego naukę, nie było to możliwe. Obecnie naukowcy nie do końca zgadzają się z tym twierdzeniem dowodząc, iż opanowanie języka obcego po upływie okresu krytycznego, możliwe jest dzięki tzw. uspiętej strukturze języka, zbudowanej w trakcie przyswajania języka pierwszego. Tak więc chociaż osoba ucząca się nie może liczyć na bezpośredni dostęp do zasad gramatyki uniwersalnej, niezbędnych do przyswojenia języka macierzystego, pozostają jej jeszcze zasady zachowane dzięki przyswojeniu tego języka. Oznacza to, że dorośli, choć nie są w stanie opanować do perfekcji języka obcego, mogą to zrobić przynajmniej w dziedzinie składni. Wielu słynnych badaczy takich jak Patkowski, Newport, Johnson też uważają, że należy zacząć naukę najwcześniej jak to tylko możliwe. Jeżeli celem nauki jest zdobycie umiejętności perfekcyjnego posługiwania się wszystkimi aspektami języka obcego, jest pożądane aby uczeń był nim otoczony od najmłodszych lat. Jeżeli zaś celem jest podstawowa umiejętność komunikowania się w warunkach szkolnych i kiedy wiadomo, że dziecko głównie w swoim życiu będzie posługiwać się językiem ojczystym być może warto rozpocząć naukę trochę później. W badaniach nad uczniami uczęszczającymi na lekcję języka obcego kilka godzin w tygodniu, ci, którzy zaczęli później (10, 11, 12 lat) bardzo szybko dogonili tych, którzy uczyli się od małego. Każdy program powinien być oparty na realistycznym oszacowaniu jak długo powinna trwać nauka języka. Jedna lub dwie godziny tygodniowo – nawet dla uczniów 7, 8 letnich sprawi, że będą zaawansowanymi znawcami języka. Argumenty te zdają się przeczyć idei wdrażania do języka angielskiego już w przedszkolu. Nie mniej jednak, język angielski jest przedmiotem obowiązkowym od pierwszej klasy nauczania zintegrowanego. Aby dziecko było gotowe do uczestnictwa w tej formie zajęć powinno być przygotowane jakiś czas wcześniej. Zabawa z językiem angielskim w żłobku czy w przedszkolu jest doskonałą do tego metodą. Jednak studia nad dwujęzycznością nie przyniosły do tej pory jednoznacznych odpowiedzi w kwestii okresu krytycznego. Zauważono natomiast, że jeśli ktoś wcześniej nauczy się drugiego języka, to posługiwanie się nim aktywizuje te same obszary w mózgu, co pierwszy język. Gdy nauka drugiego języka przypadnie na okres późniejszy, jego znajomość będzie zlokalizowana nie w tym samym obszarze mózgu w którym mieści się pierwszy język, tylko w zupełnie innym miejscu. Czyli zupełnie inaczej niż u osób, które drugi język poznały niemal w chwili urodzin.. Dzieci w odróżnieniu od dorosłych uczą się języka przez aktywizację (tak jak języka ojczystego przez słuchanie i interakcję). Tak naprawdę chodzi o otaczanie dziecka językiem obcym, językoznawcy używają określenia „zanurzanie w języku”. Tłumaczenie wyrazów na język ojczysty w przypadku niemowlęcia może utrudnić naturalne przyswajanie nowego języka. Innymi słowy dziecko przyzwyczaja się do tłumaczenia i zamiast mówić naturalnie, będzie zawsze transformować zdania z języka ojczystego na obcy. Takie uczenie się ma dwie wady: trwa dłużej i wiąże się z błędami i sztucznością.

Pewne jest:

Po pierwsze, malutkie dzieci mają niezwykle chłonne umysły, już dawno temu naukowcy stwierdzili, że około 50 proc. naszej zdolności uczenia się rozwija się w wieku do 4 lat. Najwięcej zaś człowiek uczy się do drugiego roku życia. W tym czasie tworzą się w mózgu

dziecka główne drogi nerwowe, które odpowiedzialne są za dalsze przyswajanie wiedzy. W przypadku języków obcych, jeśli wcześniej zaczniemy uczyć dzieci, jest szansa na wytworzenie oddzielnej drogi nerwowej dla każdego języka. Co więcej w stymulującym otoczeniu, a takim jest na pewno osłuchiwanie dziecka z językiem obcym, tempo umysłowego rozwoju dziecka jest szybsze.

Po drugie, małe dzieci są ciekawe wszystkiego. Na początkowym etapie, przez pierwsze dwa lata życia, nie zadają pytań „dlaczego” i nie mówią „nie”. Przyjmują wszystko co im zaproponują kochający rodzice. Starsze dzieci mają więcej oporów i bardziej niepewnie czują się w otoczeniu języka innego niż zwykle używany. Gdy rodzic zacznie mówić do swego dwu- albo trzy latka po raz pierwszy w języku obcym, dziecko może się przestraszyć i dać do zrozumienia, że nie chce czegoś innego niż dotychczas („Mamusiu mów do mnie normalnie”). Niemowlęta nie znają jeszcze żadnego języka mówionego, ich komunikacja opiera się na gestach. Zamiast zagrożenia czują więc raczej ciekawość, słysząc nowy język.

Po trzecie, uczenie jest formą spędzania czasu z dzieckiem. Nie zawsze dorośli mają pomysły co robić z niemowlętami. Ucząc języka, dbamy o dobrą atmosferę i pogłębiaamy nasz kontakt z dzieckiem. Bawimy się czując jednocześnie, że robimy coś poważnego, jesteśmy nauczycielami. W konsekwencji dziecko jest zadowolone, bo rodzic poświęca mu całkowitą uwagę, a rodzic cieszy się, że spełnia swoją misję.

Po czwarte, nauka języka obcego daje jeszcze inną korzyść. Dziecko poprzez kontakt z językiem obcym wcześniej uczy się myślenia abstrakcyjnego. Zaczyna rozróżniać, że istnieje przedmiot, na przykład „stół”, i słowo oznaczające ten przedmiot. Posiada informację, że przedmiot z drewna z czterema nogami można nazwać słowami „stół” i „table” („stół” po angielsku), uświadamia małemu człowiekowi różnicę między realnym przedmiotem a abstrakcyjnym słowem.

Po piąte, o tym już wspominałam. Zmiany w otaczającym świecie wywołane rewolucją informacyjną wymuszają na nas zmianę podejścia. O ile kiedyś znajomość języka obcego była atutem, to teraz jest koniecznością, a władanie kilkoma językami nie świadczy o nadzwyczajnych umiejętnościach.

Należy dobrać odpowiednią metodę nauki języka obcego.

Kiedy dziecko jest małe, można po prostu mówić do niego w języku obcym. Tematem może być to, co robimy w danej chwili. Gdy nie znamy języka obcego, który chcemy przybliżyć dziecku, trzeba skupić się na metodach wymienionych poniżej. Jeśli nasza znajomość danego języka obcego jest ograniczona, możemy mówić do dziecka nawet z nieidealną wymową, korzystając jednak często z płyt (można wówczas śpiewać piosenki razem z oryginałem) i filmów (można powtarzać niektóre kwestie).

Na samym początku ważne jest brzmienie języka, nie zaś poziom trudności, więc przy dziecku, które nie skończyło roku, można czytać na głos książki w obcym języku. Istnieją też książeczki do słuchania, które można nastawić na płycie i jednocześnie oglądać obrazki. Dobrym pomysłem jest puszczanie dzieciom filmów w języku obcym, w przypadku maluszków, np. „Teletubisiów”. Najlepiej, gdy dziecko nie jest wtedy pozostawione samo sobie, ale ma obok kogoś, kto skomentuje co się dzieje na filmie (zawsze w języku obcym), dając dziecku poczucie pewności i bezpieczeństwa.

Rady dla Rodziców:

- Dajcie przykład. Jeżeli sami uważacie naukę języków za ciężką, mozolną i nudną pracę, wasze dziecko również nie będzie uczyć się chętnie. Pokażcie swoim przykładem, że nauka języków obcych to frajda i prawdziwa dobra zabawa.
- Chwalcie wysiłki swojego dziecka. Nagradzajcie próby mówienia w obcym języku, znajomość słówek czy gramatyki.
- Uczcie się w sposób naturalny. Wykorzystujcie sytuacje z codziennego życia, aby rozbudzić zainteresowanie nowym językiem. Jeśli dziecko chce coś zjeść, niech poprosi o to w innym języku.

Podkreślić należy jeszcze raz nauka obcego języka we wczesnym wieku przynosi wiele korzyści: rozwija myślenie dzieci, zwiększa świadomość metajęzykową, pojemność pamięci, kreatywność, pewność siebie oraz tolerancję dla innych kultur. Moim zdaniem, dzięki połączeniu działań nauczycieli języków i logopedów (w przypadku dziecka z wadą wymowy), można stworzyć właściwe warunki do nauki obcego języka każdemu dziecku, na każdym etapie rozwoju jego mowy. Rodzice nie powinni więc obawiać się zagrożeń związanych z nauką drugiego języka ,lecz czynnie włączyć się w proces nauki wszystkich języków, jakie opanowuje ich dziecko.

Opracowała logopeda: Ewa Pazdro

Bibliografia:

(źródła internetowe)

<https://pandaforkids.com/2012/02/16/wiek-dlaczego-wart...>
<http://www.edziecko.pl/rodzice/1,79361,19553347,drugi-jzyk-grati...>
<http://onauczejzykow.blogspot.com/2012/09/dwujezycznosc-wielje...>
<http://www.mjakmama24.pl/niemowle/rozwoj-niemowlaka/jak-uczy..>
<http://partnership.teddyie.pl/wolyw-wczesnej-nauki-jezyka-obcego...>
https://www.dziecirosna.pl/szkola/pomoc_w_nauce/za_pozno_nz_n...
<https://dwujezycznosc.wordpress.com/pytsnia-rodzicow/>
<http://www.logopeda.org.pl/publikacja.php?id=48>
<http://czasdzieci.pl/domowa-akademia/rodzice-artykuly/id,528-moj...>
http://www.elogo.edu.pl/index.php?option=com_content&view=arti
<http://www.edux.pl/p-analiza-przypadku-uczn-z-wa...>
<http://kobieta.dziennik.pl/dziecko/artykuly/442285,kiedy-zaczac-ucz...>
<http://www.edukacja.edux.pl/23883-analiza-przypadku-uczen-z-wa...>
http://forum.gazeta.pl/forum/w,575,110669732,Od_jaki...